Biuletyn

Kursu Krajoznawczego

Kraków Styczeń 1932.

Organizacja

Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Zasadniczą jednostką organizacyjną jest koło, obejmujące uczniów jednej szkoły. Nad kołem czuwa. opiekun koła, który jest łącznikiem między kołem i szkołą a Polskiem Towarzystwem Krajoznawczem i społeczeństwem. Jeżeli w jednem mieście jest więcej kół, to koła te tworzą komitet porozumiewawczy, a opiekunowie łączą się w miejscowe koło opiekunów. Wszyscy opiekunowie jednego okręgu szkolnego tworzą okręgowe koło opiekunów, a opiekunowie wszystkich kół w Polsce należą do Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Rady Głównej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Prezes koła miejscowego opiekunów należy do zarządu oddziału P. T. K. w danem miejscu, prezes okręgowego koła opiekunów do zarządu okręgowego, a prezes Komisji K. K. M. S. do Rady Głównej P. T. K.

Obecnie prezesem Komisji K. K. M. S. jest LEOPOLD WĘGRZYNOWICZ (Kraków Krowoderska 74) prezesem Krakowskiego Okręgowego Koła Opiekunów jest p. ZOFJA RICHTERÓWNA, dyrektorka Seminarjum św. Rodziny w Krakowie (Pędzichów 13), prezesem Krakowskiego Miejscowego Koła Opiekunów jest p. dr TADEUSZ SEWERYN prof. Gimn. I. w Krakowie a prezesem Sekcji Nauczycieli Szkół powsz. w Krakowie jest p. DZIUBANOWSKA.

Organem kół jest „Orli Lot". wychodzący w 10 zeszytach rocznie (administracja : księgarnia Orbis, Barska 41), koła krakowskie wydają tygodnik „Nowiny Krajoznawcze" (adm: Straszewskiego 22). Od stycznia 1932 r. rozpocznie Sekcja Naucz. Szkół Powsz. wydawać pisemko pt. „Nasza Radość", przeznaczone dla szkół powszechnych.

Koła krajoznawcze młodzieży szkolnej zbierają materjały na podstawie kwestjonarjuszy wydawanych przez Komisję K. K. M. S. Dotychczas ogłoszono następujące kwestjonarjusze: „Opis kapliczek"- „Zamki drewniane przy drzwiach"- „Wielkanoc"- „Od nici do tkaniny"- Rośliny w wierzeniach ludowych"- „Opis monograficzny pewnej miejscowości"- „Wiedza astronomiczna ludu polskiego"- „Nazwy geograficzne"- „Inwentaryzacja wsi". Kwestjonarjusze te można zamawiać w Świetlicy Kraków Straszewskiego 22.

Ważniejsze daty z historji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Dnia 5. grudnia 1906 r. powstaje Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w Warszawie. Dnia 16. czerwca 1919 r. Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego na wniosek ś. p. Ludomira Sawickiego tworzy sekcję Kół Krajoznawczych i powierza prowadzenie jej Leopoldowi Węgrzynowiczowi. Pierwsze posiedzenie Sekcji Kół Krajoznawczych odbyło się dnia 27 czerwca 1919 r.

W kwietniu 1920 r. wychodzi „Miesięcznik Krajoznawczy dla młodzieży", który od czerwca 1920 r. otrzymuje nazwę „Orli Lot". Dnia 8. grudnia 1920 r. rozsyła b. Rada Szkolna we Lwowie okólnik, polecający zakładanie kół krajoznawczych i prenumerowanie „Orlego Lotu", podpisany przez ś. p. Stanisława Sobińskiego jako delegata Ministerstwa W. R. i O P. W roku 1922 wychodzi jako pierwszy tom „Bibljoteki Orlego Lotu": „Metodyka pracy w Kołach Krajoznawczych młodzieży szkolnej" p. Dr. Stanisławy Niemcówny.

W styczniu 1923 r. pierwsze Koło Łódzkie, którego opiekunem był ś. p. dyr. Jan Czeraszkiewicz, wypełnia swemi pracami cały zeszyt „Orlego Lotu". W roku 1923 pierwsze Koło Gimnazjum VII w Krakowie rozpoczyna zbieranie materjałów na podstawie kwestjonarjusza p. Seweryna Udzieli „Opis kapliczek". W roku 1926 wykonuje Koło Uczniów Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Tomaszowie wzorowy opis zamków drewnianych przy drzwiach, wydany przez Polską Akademję Umiejętności, za co otrzymuje pierwszą nagrodę Rady Głównej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Z początkiem 1927 r. (4 II i 19 III) organizuje Rada Główna Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Komisję Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej i powierza kierownictwo jej Leopoldowi Węgrzynowiczowi. Dnia 5 i 6 czerwca 1927 r. odbył się w Krakowie pierwszy Zjazd Kół Krajoznawczych młodzieży, połączony z wystawą prac. W roku 1927 istniało 37 kół.

Drugi Zjazd Kół Młodzieży odbył się w Wilnie w dniach 13 - 15 kwietnia 1928. W listopadzie 1928 r. zostały wybite metalowe odznaki. Trzeci Zjazd Kół Krajoznawczych odbył się w dniach 29. VI - 2. VII 1929 r. w Poznaniu, gdzie Koło Gimnazjum VII z Krakowa poświęciło swój sztandar, którego projektodawcą był Jan R. Czarnecki.

Czwarty Zjazd Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej odbył się w Krzemieńcu w dniach 30 VI - 2 VII 1930 r. W roku 1931 wychodzi praca p. Anny Kutrzebianki, uczennicy Państwowego Gimnazjum Żeńskiego w Krakowie, wydana przez Muzeum Etnograficzne w Krakowie pt. „Budownictwo drewniane w Zawoji". Dzisiaj Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej skupia 270 kół i około 15.000 młodzieży.

Koła Krajoznawcze w szkole powszechnej.

Krajoznawstwo powinno być fundamentem wykształcenia i wychowania państwowego, a jego celem budzenie świadomości narodowej, poczucia państwowego i wiary w własne siły. Bez wycieczki krajoznawczej trudno sobie pomyśleć dzisiaj szkołę polską. To też program szkolny przewiduje od pierwszego roku nauczania wycieczki krajoznawcze. Piękny przykład realizowania tego programu podaliśmy w poprzednich „Biuletynach". Dziś parę słów poświęcić chcemy kołom krajoznawczym.

Wiele materjału informacyjnego o istniejących kołach młodzieży w szkołach powszechnych Lublina, Włocławka, Bydgoszczy, Częstochowy, Katowic znaleźć można w „Orlim Locie". Z pośród szkół powszechnych przoduje szkoła w Piaskach Lubelskich pod Lublinem, której prace dwukrotnie wypełniły cały numer „Orlego Lotu" - w roku 1925 Nr. 1 - w roku 1926 Nr. 9. - uwagi czterech opiekunów z różnych stron Polski zostały ogłoszone w r. 1930 w n-rze 5. Do tych więc roczników „Orlego Lotu" odsyłamy tych, którzy przystępują do organizowania kół w szkołach powszechnych.

Każde nowopowstałe koło rozpoczyna swoją pracę od zapoznania się z najbliższem otoczeniem szkoły i z historją placów i ulic w swojej dzielnicy. W Krakowie pomocną będzie „Bibljoteka krakowska" wydawana przez „Towarzystwo Miłośników historji i zabytków Krakowa". Rezultatem krótkich wycieczek i referatów z drukowanych monografij będzie przedewszystkiem plan dzielnicy (lub wsi) oraz zbiór fotografij lub rysunków. Po dokładnem poznaniu terenu pracy obiera się jakiś temat do opracowania.

Np. przemysł fabryczny tej dzielnicy (lub wsi) najstarsze domy, ginące drzewa, i t. p. Zebrany materjał należy składać do archiwum szkolnego jako informacje dla nowych zastępów członków koła. W ten sposób Koło powinno dążyć do monograficznego opracowania siedziby szkoły (dzielnicy, miasta lub wsi).

Celem ożywienia pracy w kole urządza się uroczystości np. opłatek, święcone, wieczorki ilustrujące zwyczaje ludowe, wieczory pieśni i tańca i t. p. Dużą pomocą w organizowaniu wieczorów mogą być roczniki „Teatru Ludowego" (Warszawa, Nowogrodzka 21 - pren. 5 zł. rocznie). Polecamy ostatnie roczniki „Teatru Ludowego" z r. 1928, 1929 i 1930 z których jeden jest poświęcony dorocznym zwyczajom, drugi poszczególnym grupom etnograficznym (krakowiacy, górale, kurpie i t. p...) a trzeci „Franusiowej doli" t. j. życiu człowieka od kolebki do grobu.

Sprawdzianem pracy są doroczne wystawy, które są zarazem przykładem i podnietą dla innych kół, nie wiedzących, co mają robić. W roku 1932 chcemy urządzić wystawę prac krajoznawczych szkół powszechnych, która powinna stać się wzorem dla innych kół całej Polski. Będzie to wystawa kół-pionierów wskazujących drogi pracy krajoznawczej w szkole powszechnej.

Orli Lot Nr. 10.

W treści tego numeru znajdujemy ważny dla pracujących krajoznawców kwestjonarjusz do zbierania opisów domów wiejskich oraz odpowiedź na kwestjonarjusz „Od nici do tkaniny". Prof. dr. T. Seweryn mówi we wstępnym artykule o ideologji kół krajoznawczych a następnie o zwyczajach ludowych: „Marzannie gaiku i dożynkach". Uczenice państw. Gimn. ż. w Krakowie podają wiadomość o rzeźbiarzu Wawrze z Gorzenia Górnego.